GUS | Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

#liczysiękażdy

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Zbigniew Pietrzak
Urząd Statystyczny w Gdańsku

17.09.2019 Gdańsk

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Spisy powszechne ludności w Polsce

od chwili powołania Głównego Urzędu Statystycznego

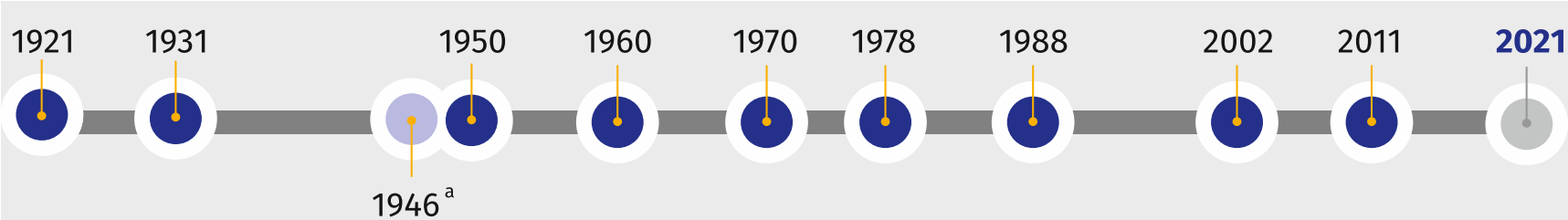

a Powszechny Sumaryczny Spis Ludności (ruchy migracyjne ludności cywilnej i bilans strat po II wojnie światowej).

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

1921

Pierwszy powszechny spis ludności
Pierwszy spis w historii Polski, w którym jednocześnie badano narodowość i wyznanie, a wyniki opublikowano dla każdej, nawet najmniejszej miejscowości, w odrębnych tomach dla każdego województwa.

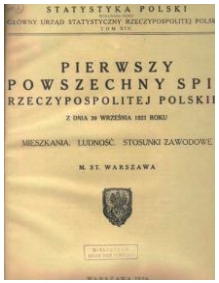

1931

Drugi powszechny spis ludności
Przywiązywanie ogromnej wagi do popularyzacji spisu. Pojawienie się ulotki *Co nam da drugi Powszechny Spis Ludności?*

1946

Powszechny Sumaryczny Spis Ludności
Ruchy migracyjne ludności cywilnej i bilans strat po II wojnie światowej.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Pierwszy Powszechny Spis w Rzeczpospolitej Polskiej 1921

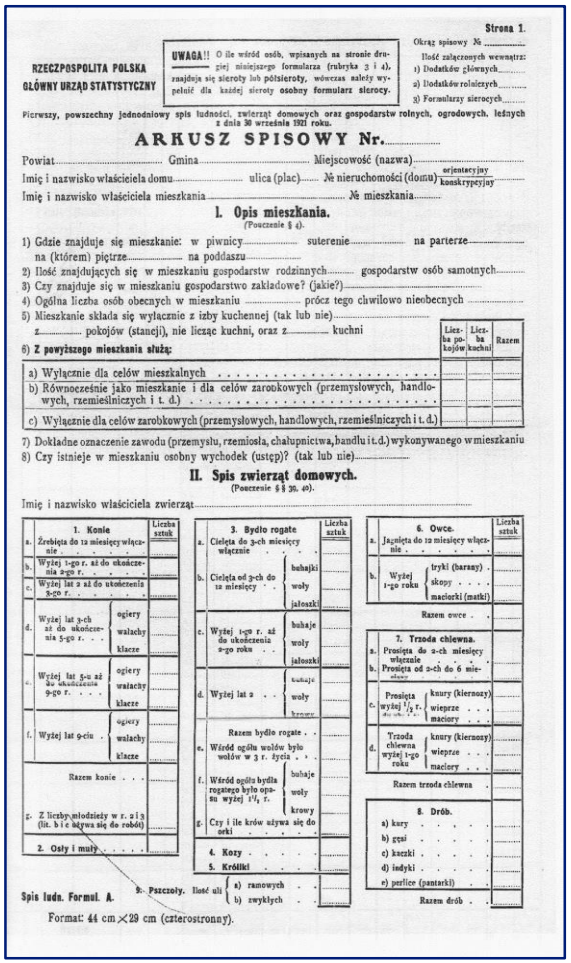

Strona 1.

RZECZPOSPOLITA POLSKA
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY

UWAGA!! O ile wśród osób, wpisanych na stronie drugiej niniejszego formularza (rubryka 3 i 4), znajdują się sieroty lub półsieroty, wówczas należy wypełnić dla każdej sieroty osobny formularz sierocy.

Okrąg spisowy № .....
Ilość załączonych wewnątrz:
1) Dodatków głównych.....
2) Dodatków rolniczych.....
3) Formularzy sierocych.....

Pierwszy, powszechny jednodniowy spis ludności, zwierząt domowych oraz gospodarstw rolnych, ogrodowych, leśnych z dnia 30 września 1921 roku.

ARKUSZ SPISOWY Nr. .....

Powiat..... Gmina..... Miejscowość (nazwa).....
Imię i nazwisko właściciela domu..... ulica (plac)..... № nieruchomości (domu) orjentacyjny / konskrypcyjny
Imię i nazwisko właściciela mieszkania..... № mieszkania.....

I. Opis mieszkania.
(Pouczenie § 4).

1) Gdzie znajduje się mieszkanie: w piwnicy..... suterenie..... na parterze.....
na (którem) piętrze..... na poddaszu.....
2) Ilość znajdujących się w mieszkaniu gospodarstw rodzinnych..... gospodarstw osób samotnych.....
3) Czy znajduje się w mieszkaniu gospodarstwo zakładowe? (jakie?).....
4) Ogólna liczba osób obecnych w mieszkaniu ..... prócz tego chwilowo nieobecnych .....
5) Mieszkanie składa się wyłącznie z izby kuchennej (tak lub nie).....
z..... pokojów (stanej), nie licząc kuchni, oraz z..... kuchni

6) Z powyższego mieszkania służą:	Liczba pokojów	Liczba kuchni	Razem
a) Wyłącznie dla celów mieszkalnych			
b) Równocześnie jako mieszkanie i dla celów zarobkowych (przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i t. d.)			
c) Wyłącznie dla celów zarobkowych (przemysłowych, handlowych, rzemieślniczych i t. d.)			

7) Dokładne oznaczenie zawodu (przemysłu, rzemiosła, chałupnictwa, handlu i t. d.) wykonywanego w mieszkaniu
8) Czy istnieje w mieszkaniu osobny wychodek (ustęp)? (tak lub nie).....

II. Spis zwierząt domowych.
(Pouczenie §§ 3b, 4b).

Imię i nazwisko właściciela zwierząt.....

		Liczba sztuk
1. Konie		
a. Źrebięta do 12 miesięcy włącznie		
b. Wyżej 1-go r. aż do ukończenia 2-go r.		
c. Wyżej lat 2 aż do ukończenia 3-go r.		
d. Wyżej lat 3-ch aż do ukończenia 5-go r.	ogiery	
	wałachy	
	klacze	
e. Wyżej lat 5-u aż do ukończenia 9-go r.	ogiery	
	wałachy	
	klacze	
f. Wyżej lat 9-ciu	ogiery	
	wałachy	
	klacze	
Razem konie		
g. Z liczby młodzieży w r. 2 i 3 (lit. b i c) używa się do robót)		
2. Osły i muły		

		Liczba sztuk
3. Bydło rogate		
a. Cielęta do 3-ch miesięcy włącznie		
b. Cielęta od 3-ch do 12 miesięcy	buhajki	
	woły	
	jałoszki	
c. Wyżej 1-go r. aż do ukończenia 2-go roku	buhaje	
	woły	
	jałoszki	
d. Wyżej lat 2	buhaje	
	woły	
	krowy	
Razem bydło rogate		
e. Wśród ogółu wołów było wołów w 3 r. życia		
f. Wśród ogółu bydła rogatego było opasu wyżej 1½ r.	buhaje	
	woły	
	krowy	
g. Czy i ile krów używa się do orki		
4. Kozy		
5. Króliki		
6. Pszczoły. Ilość uli	a) ramowych	
	b) zwykłych	

		Liczba sztuk
6. Owce.		
a. Jagnięta do 12 miesięcy włącznie		
b. Wyżej 1-go roku	tryki (barany)	
	skopy	
	maciorki (matki)	
Razem owce		
7. Trzoda chlewna.		
a. Prosięta do 2-ch miesięcy		
b. Prosięta od 2-ch do 6 miesięcy		
c. Prosięta wyżej ½ r. do 1-go r.	knury (kiernozy)	
	wieprze	
	maciory	
d. Trzoda chlewna wyżej 1-go roku	knury (kiernozy)	
	wieprze	
	maciory	
Razem trzoda chlewna		
8. Drób.		
a) kury		
b) gęsi		
c) kaczki		
d) indyki		
e) perlice (pantarki)		
Razem drób		

Spis ludn. Formul. A.

Format: 44 cm × 29 cm (czterostronny).

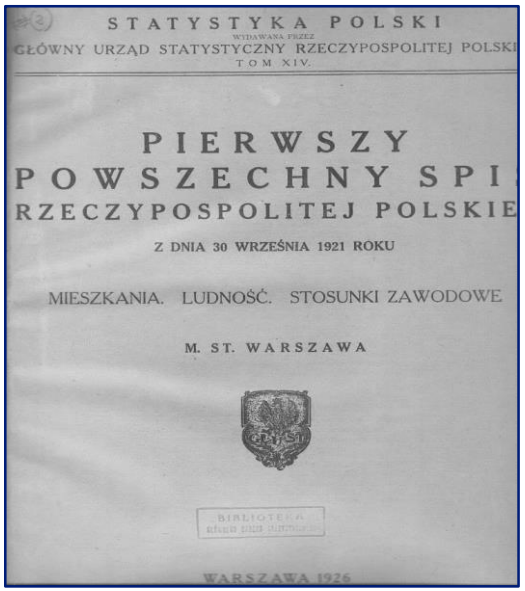

STATYSTYKA POLSKI
WYDAWANA PRZEZ
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
TOM XIV.

PIERWSZY POWSZECHNY SPIS RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Z DNIA 30 WRZEŚNIA 1921 ROKU

MIESZKANIA. LUDNOŚĆ. STOSUNKI ZAWODOWE

M. ST. WARSZAWA

BIBLIOTEKA

WARSZAWA 1926

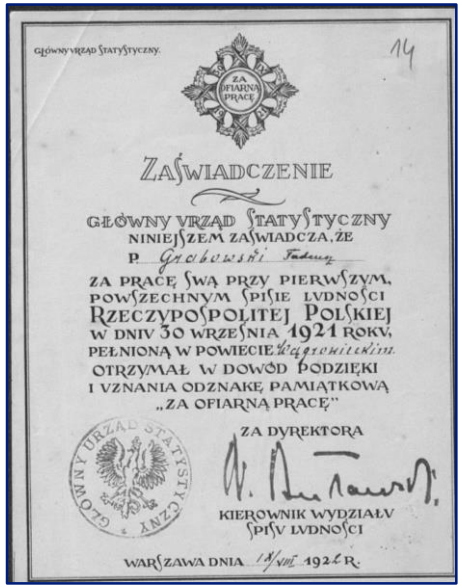

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY.

14

ZA OFIARNĄ PRACĘ

ZAŚWIADCZENIE

GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
NINIEJSZEM ZAŚWIADCZA, ŻE
P. Grabowski Tadeusz
ZA PRACĘ SWĄ PRZY PIERWSZYM POWSZECHNYM SPISIE LUDNOŚCI RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ W DNIU 30 WRZEŚNIA 1921 ROKU, PEŁNIONĄ W POWIECIE Węgrowskim
OTRZYMAŁ W DOWÓD PODZIĘKI I UZNANIA ODZNAKĘ PAMIĄTKOWĄ „ZA OFIARNĄ PRACĘ"

ZA DYREKTORA
KIEROWNIK WYDZIAŁU SPISU LUDNOŚCI

WARSZAWA DNIA 18/VIII 1926 R.

W 1921 r. został przeprowadzony **Pierwszy Powszechny Spis** w odrodzonej Polsce. Nie zakończyła się jeszcze wówczas repatriacja ludności, nie było ustalonych granic i dlatego np. część Wileńszczyzny i Górnego Śląska nie została objęta spisem. Arkusz spisowy dotyczył gospodarki, zwierząt domowych, cech społeczno-zawodowych, opisu gospodarstwa rolnego, miejscowości, spisu budynków i opisu każdej nieruchomości.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Pierwszy Powszechny Spis w Rzeczpospolitej Polskiej 1921 (dok.)

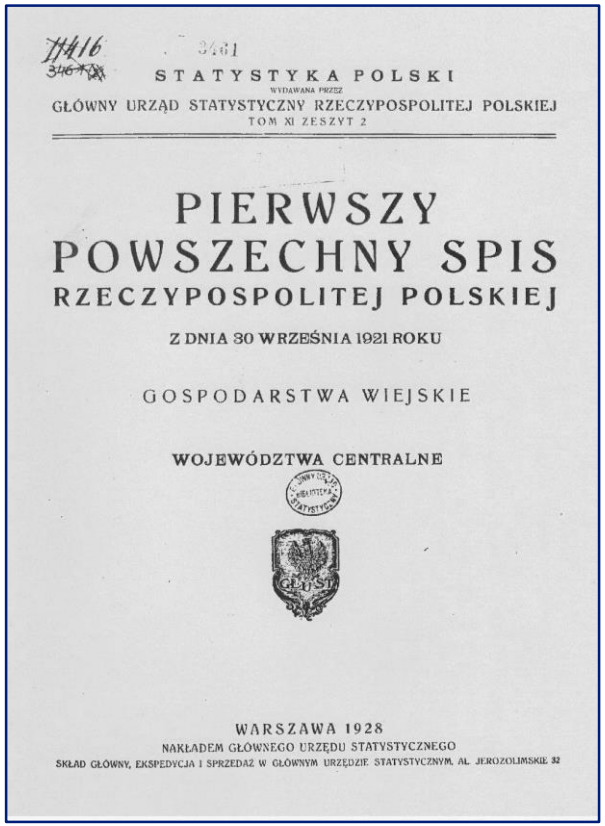

STATYSTYKA POLSKI
WYDAWANA PRZEZ
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
TOM XI ZESZYT 2

PIERWSZY POWSZECHNY SPIS RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Z DNIA 30 WRZEŚNIA 1921 ROKU

GOSPODARSTWA WIEJSKIE

WOJEWÓDZTWA CENTRALNE

WARSZAWA 1928
NAKŁADEM GŁÓWNEGO URZĘDU STATYSTYCZNEGO
SKŁAD GŁÓWNY, EKSPEDYCJA I SPRZEDAŻ W GŁÓWNYM URZĘDZIE STATYSTYCZNYM, AL. JEROZOLIMSKIE 32

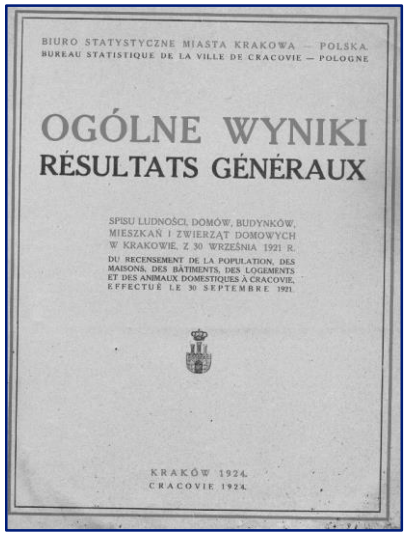

BIURO STATYSTYCZNE MIASTA KRAKOWA — POLSKA
BUREAU STATISTIQUE DE LA VILLE DE CRACOVIE — POLOGNE

OGÓLNE WYNIKI
RÉSULTATS GÉNÉRAUX

SPISU LUDNOŚCI, DOMÓW, BUDYNKÓW, MIESZKAŃ I ZWIERZĄT DOMOWYCH W KRAKOWIE, Z 30 WRZEŚNIA 1921 R.

DU RECENSEMENT DE LA POPULATION, DES MAISONS, DES BÂTIMENTS, DES LOGEMENTS ET DES ANIMAUX DOMESTIQUES À CRACOVIE, EFFECTUÉ LE 30 SEPTEMBRE 1921.

KRAKÓW 1924.
CRACOVIE 1924.

Imponuje do dziś zakres tematyczny pierwszego spisu ludności. Był to pierwszy spis powszechny w historii Polski, w którym jednocześnie badano narodowość i wyznanie, a wyniki opublikowano dla każdej, nawet najmniejszej, miejscowości, a także w odrębnych tomach dla każdego województwa. Wyniki spisu ludności z 1921 r. opublikowano w 29 tomach obejmujących łącznie 6 mln informacji.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Drugi Powszechny Spis Ludności 1931

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

z dnia 2 września 1931 r.

w sprawie przeprowadzenia drugiego powszechnego spisu ludności.

Na podstawie art. 2, 3 i 5 ustawy z dnia 21 października 1919 r. o organizacji statystyki administracyjnej (Dz. U. R. P. Nr. 85, poz. 464) w brzmieniu ustalonem ustawą z dnia 1 czerwca 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 60, poz. 436) zarządza się co następuje:

§ 1. Drugi powszechny spis ludności Rzeczypospolitej Polskiej odbędzie się dnia 9 grudnia 1931 r. Miarodajnym momentem spisu jest północ z dnia 8 na 9 grudnia 1931 r.

§ 2. Spis dotyczyć będzie wszystkich osób zamieszkałych w granicach Rzeczypospolitej bez względu na to, czy będą w dniu spisu obecne czy też czasowo nieobecne w miejscu swego zwykłego zamieszkania, jak również osób, które w dniu spisu przebywają w Polsce czasowo, to jest osób zamieszkałych poza granicami Rzeczypospolitej.

W związku ze spisem ludności przeprowadzony będzie spis zawodów, spis budynków mieszkalnych (tak zamieszkanych jak niezamieszkanych) i innych budynków, o ile są zamieszkane, oraz nieruchomości, na których się budynki te znajdują, wreszcie spis mieszkań i spis miejscowości.

Spisy te będą przeprowadzone według formularzy i instrukcyj wydanych przez Ministra Spraw Wewnętrznych.

Ponadto dla roczników 1918 — 1931 zostanie podczas spisu sporządzony odpis odnośnych danych z formularzy spisowych dla celów administracji szkolnej, w zakresie ustalonym przez Ministra Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 3. Osoby podlegające spisowi są obowiązane do złożenia przed organami spisowemi zeznań w zakresie objętym urzędowemi formularzami, jak również do okazania na żądanie tych organów dokumentów, niezbędnych do sprawdzenia ich zeznań.

Nadto mają obowiązek złożenia zeznań:

a) właściciel i zarządca domu — co do budynków i mieszkań, znajdujących się w tej nieruchomości, oraz co do osób w nich zamieszkałych względnie obecnych;

b) osoba zajmująca lub wynajmująca na swoje imię mieszkanie, głowa gospodarstwa domowego oraz domownicy — co do mieszkania zajmowanego przez siebie oraz co do osób w niem zamieszkałych względnie obecnych.

Zeznania mają być składane, zależnie od bliższych co do tego przepisów instrukcyj, bądź ustnie przez udzielanie odpowiedzi na pytania organów spisowych, bądź pisemnie przez wypełnienie doręczonych w tym celu formularzy spisowych.

§ 4. Zeznania winny być ścisłe, zupełne, zgodne z prawdą i złożone na formularzach urzędowych.

§ 5. Formularze spisowe będą wypełniane wyłącznie w języku polskim, jeżeli formularz jest drukowany tylko w tym języku.

Formularze drukowane, prócz polskiego, w drugim języku mogą być wypełniane w jednym z tych języków.

§ 6. Władzami spisowemi na całym obszarze Rzeczypospolitej są władze powiatowe administracji ogólnej.

W miastach Warszawie, Łodzi, Poznaniu, Krakowie, Lwowie i Wilnie — władzami spisowemi są magistraty miast.

Minister Spraw Wewnętrznych może przekazać przeprowadzenie spisu również magistratom innych miast, które będą w tym wypadku posiadały prawa władzy spisowej.

Władze spisowe przeprowadzają spis pod nadzorem wojewodów, którzy powołują dla prowadzenia prac spisowych wojewódzkich komisarzy spisowych.

Wyjątek stanowią władze spisowe (magistraty) miast: Warszawy, Łodzi, Poznania, Krakowa, Lwowa i Wilna, które przeprowadzają spis pod bezpośrednim nadzorem Głównego Urzędu Statystycznego.

§ 7. Władze spisowe mianują dla przeprowadzenia spisu komisarzy spisowych, jak również naczelnych i starszych komisarzy spisowych, doręczając im urzędowe legitymacje.

Wszyscy komisarze spisowi w czasie wykonywania czynności spisowych stoją pod prawną ochroną przysługującą urzędnikom państwowym.

Komisarze spisowi oraz naczelni i starsi komisarze spisowi, pełniący swoje czynności jako honorową funkcję obywatelską otrzymują odznaki ho-

W grudniu 1931 r. GUS przeprowadził drugi powszechny spis ludności. Warunki polityczne i społeczne były wówczas o wiele bardziej sprzyjające niż w 1921 r. Niestety światowy kryzys gospodarczy spowodował znaczne ograniczenie tematyki spisowej, np. kwestionariusze nie zawierały pytań dotyczących gospodarstw rolnych, zakładów przemysłowych i handlowych. Nie pytano o narodowość, poszerzono zaś informację o mieszkaniach i ich wyposażeniu.

Wyniki spisu opublikowano w latach 1932--1938 w 31 tomach.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Powszechny Sumaryczny Spis Ludności 1946

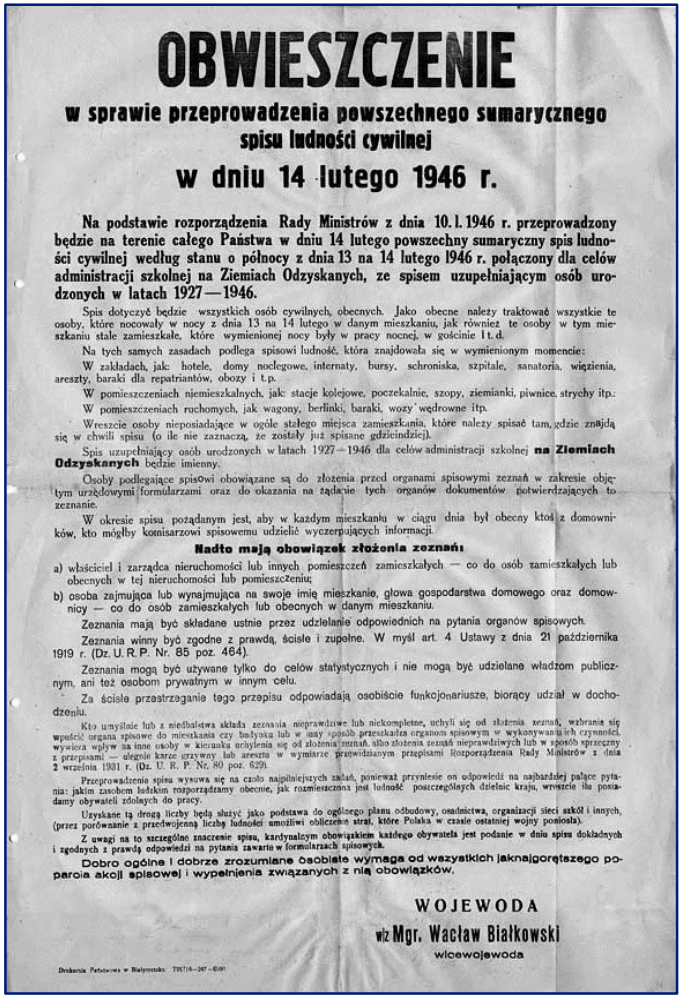

OBWIESZCZENIE

w sprawie przeprowadzenia powszechnego sumarycznego spisu ludności cywilnej

w dniu 14 lutego 1946 r.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 10. I. 1946 r. przeprowadzony będzie na terenie całego Państwa w dniu 14 lutego powszechny sumaryczny spis ludności cywilnej według stanu o północy z dnia 13 na 14 lutego 1946 r. połączony dla celów administracji szkolnej na Ziemiach Odzyskanych, ze spisem uzupełniającym osób urodzonych w latach 1927—1946.

Spis dotyczyć będzie wszystkich osób cywilnych, obecnych. Jako obecne należy traktować wszystkie te osoby, które nocowały w nocy z dnia 13 na 14 lutego w danym mieszkaniu, jak również te osoby w tym mieszkaniu stale zamieszkałe, które wymienionej nocy były w pracy nocnej, w gościnie i t. d.

Na tych samych zasadach podlega spisowi ludność, która znajdowała się w wymienionym momencie:

W zakładach, jak: hotele, domy noclegowe, internaty, bursy, schroniska, szpitale, sanatoria, więzienia, aresztу, baraki dla repatriantów, obozy i t. p.

W pomieszczeniach niemieszkalnych, jak: stacje kolejowe, poczekalnie, szopy, ziemianki, piwnice, strychy itp.:

W pomieszczeniach ruchomych, jak wagony, berlinki, baraki, wozy wędrowne itp.

Wreszcie osoby nieposiadające w ogóle stałego miejsca zamieszkania, które należy spisać tam, gdzie znajdą się w chwili spisu (o ile nie zaznaczą, że zostały już spisane gdzieindziej).

Spis uzupełniający osób urodzonych w latach 1927—1946 dla celów administracji szkolnej **na Ziemiach Odzyskanych** będzie imienny.

Osoby podlegające spisowi obowiązane są do złożenia przed organami spisowymi zeznań w zakresie objętym urzędowymi formularzami oraz do okazania na żądanie tych organów dokumentów potwierdzających to zeznanie.

W okresie spisu pożądanym jest, aby w każdym mieszkaniu w ciągu dnia był obecny ktoś z domowników, kto mógłby komisarzowi spisowemu udzielić wyczerpujących informacji.

Nadto mają obowiązek złożenia zeznań:

a) właściciel i zarządca nieruchomości lub innych pomieszczeń zamieszkałych — co do osób zamieszkałych lub obecnych w tej nieruchomości lub pomieszczeniu;

b) osoba zajmująca lub wynajmująca na swoje imię mieszkanie, głowa gospodarstwa domowego oraz domownicy — co do osób zamieszkałych lub obecnych w danym mieszkaniu.

Zeznania mają być składane ustnie przez udzielanie odpowiednich na pytania organów spisowych.

Zeznania winny być zgodne z prawdą, ścisłe i zupełne. W myśl art. 4 Ustawy z dnia 21 października 1919 r. (Dz. U. R. P. Nr. 85 poz. 464).

Zeznania mogą być używane tylko do celów statystycznych i nie mogą być udzielane władzom publicznym, ani też osobom prywatnym w innym celu.

Za ścisłe przestrzeganie tego przepisu odpowiadają osobiście funkcjonariusze, biorący udział w dochodzeniu.

Kto umyślnie lub z niedbalstwa składa zeznania nieprawdziwe lub niekompletne, uchyli się od złożenia zeznań, wzbrania się wpuścić organa spisowe do mieszkania czy budynku lub w inny sposób przeszkadza organom spisowym w wykonywaniu ich czynności, wywiera wpływ na inne osoby w kierunku uchylenia się od złożenia zeznań, albo złożenia zeznań nieprawdziwych lub w sposób sprzeczny z przepisami — ulegnie karze grzywny lub aresztu w wymiarze przewidzianym przepisami Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 września 1931 r. (Dz. U. R. P. Nr. 80 poz. 629).

Przeprowadzenia spisu wysuwa się na czoło najpilniejszych zadań, ponieważ przyniesie on odpowiedź na najbardziej palące pytania: jakim zasobem ludzkim rozporządzamy obecnie, jak rozmieszczona jest ludność poszczególnych dzielnic kraju, wreszcie ile posiadamy obywateli zdolnych do pracy.

Uzyskane tą drogą liczby będą służyć jako podstawa do ogólnego planu odbudowy, osadnictwa, organizacji sieci szkół i innych, (przez porównanie z przedwojenną liczbą ludności umożliwi obliczenie strat, które Polska w czasie ostatniej wojny poniosła).

Z uwagi na to szczególne znaczenie spisu, kardynalnym obowiązkiem każdego obywatela jest podanie w dniu spisu dokładnych i zgodnych z prawdą odpowiedzi na pytania zawarte w formularzach spisowych.

Dobro ogólne i dobrze zrozumiane osobiste wymaga od wszystkich jaknajgorętszego poparcia akcji spisowej i wypełnienia związanych z nią obowiązków.

WOJEWODA

wz Mgr. Wacław Białkowski

wicewojewoda

Drukarnia Państwowa w Białymstoku 79178—247—6000

Druga wojna światowa spowodowała zasadnicze zmiany w liczbie ludności Polski i w jej rozmieszczeniu. W Spisie Sumarycznym ustalenie składu ludności ograniczono do minimum. Uwzględniono podział według: płci i podstawowych grup wieku (poniżej 18 lat; 18-59; 60 lat i więcej); narodowości z wyszczególnieniem Polaków, Niemców i w łącznej sumie pozostałych mniejszości; dla miast przewidziano informacje o liczbie mieszkań i izb.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

1950

Narodowy Spis Powszechny
Akcja promocyjna spisu, mająca na celu zachęcenie społeczeństwa do aktywnego i chętnego udziału w NSP 1950.

1960

Narodowy Spis Powszechny
Zwrócono się z odezwą do ludności, prosząc o masowy udział w spisie.

1970

Narodowy Spis Powszechny
W porównaniu z poprzednimi spisami wyróżniał się obszerniejszą tematyką oraz bogatszym zakresem opracowania wyników.

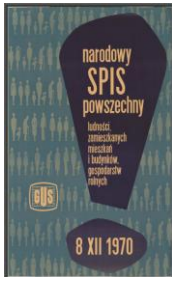

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 1950

Przy udzielaniu odpowiedzi na pytania spisu nikt nie powinien mieć żadnych obaw, że zostaną one wykorzystane do innych celów, gdyż odpowiedzi te zabezpieczone są tajemnicą statystyczną. Oznacza to, że odpowiedzi te nie będą wykorzystane w żadnym wypadku dla wymiaru podatków, dokonywania zajęć, dokwaterowania mieszkań itd., lecz służyć będą wyłącznie dla liczbowych zestawień statystycznych. Zgodnie z dekretem z dnia 31 lipca 1946 roku o organizacji statystyki państwowej i o Głównym Urzędzie Statystycznym komisarze spisowi oraz wszystkie osoby biorące udział w pracach spisowych są obowiązane do zachowania ścisłej tajemnicy otrzymanych w czasie spisu odpowiedzi na pytania zawarte w arkuszach spisowych.

Jeśli zaszedłby wypadek, że ktoś odmówi odpowiedzi lub udzieli jej nieścisłe, niezupełnie lub niezgodnie z prawdą, a może to zrobić tylko wróg i szkodnik, wówczas w myśl tego samego dekretu osobnik taki zostanie pociągnięty do odpowiedzialności i ukarany aresztem do 3 miesięcy i grzywną do 900 złotych lub jedną z tych kar. Takim samym karom podlega każdy, kto w jakikolwiek inny sposób utrudni komisarzowi spisowemu wykonanie jego czynności.

Warszawa, dnia 20 sierpnia 1949 r. Rok XXVII

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Część „A" Nr A - 55

DZIAŁ II
SPRAWY GOSPODARKI NARODOWEJ

746.

ZARZĄDZENIE MINISTRA PRZEMYSŁU LEKKIEGO
z dnia 10 sierpnia 1949 r.

Trzeci z kolei, a pierwszy po II wojnie światowej spis powszechny przeprowadzono w grudniu 1950 r. według stanu o północy z dnia 2 na 3 grudnia.
Zmiana granic, liczne ruchy przesiedleńcze ludności po zakończeniu wojny (repatriacja Polaków z zagranicy, wysiedlanie Niemców, przesiedlanie Ukraińców, Białorusinów i Litwinów, osiedlanie się Polaków na Ziemiach Odzyskanych) – to wszystko znalazło odzwierciedlenie w tym spisie.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 1960

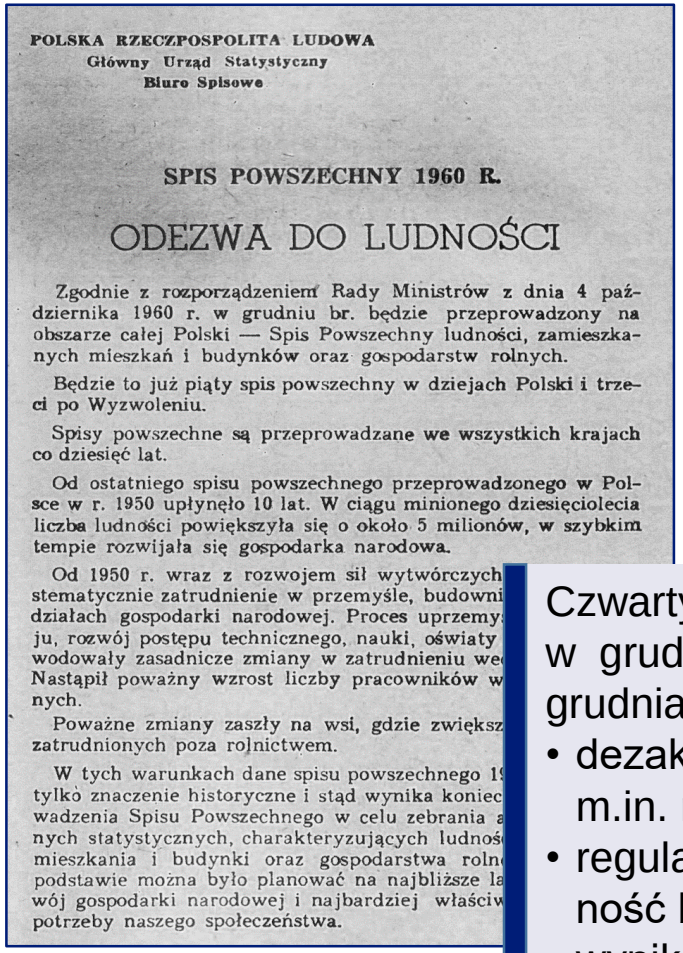

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
Główny Urząd Statystyczny
Biuro Spisowe

SPIS POWSZECHNY 1960 R.

ODEZWA DO LUDNOŚCI

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 października 1960 r. w grudniu br. będzie przeprowadzony na obszarze całej Polski — Spis Powszechny ludności, zamieszkanych mieszkań i budynków oraz gospodarstw rolnych.

Będzie to już piąty spis powszechny w dziejach Polski i trzeci po Wyzwoleniu.

Spisy powszechne są przeprowadzane we wszystkich krajach co dziesięć lat.

Od ostatniego spisu powszechnego przeprowadzonego w Polsce w r. 1950 upłynęło 10 lat. W ciągu minionego dziesięciolecia liczba ludności powiększyła się o około 5 milionów, w szybkim tempie rozwijała się gospodarka narodowa.

Od 1950 r. wraz z rozwojem sił wytwórczych stematycznie zatrudnienie w przemyśle, budowni działach gospodarki narodowej. Proces uprzemy ju, rozwój postępu technicznego, nauki, oświaty wodowały zasadnicze zmiany w zatrudnieniu we Nastąpił poważny wzrost liczby pracowników w nych.

Poważne zmiany zaszły na wsi, gdzie zwiększ zatrudnionych poza rolnictwem.

W tych warunkach dane spisu powszechnego 19 tylko znaczenie historyczne i stąd wynika koniec wadzenia Spisu Powszechnego w celu zebrania a nych statystycznych, charakteryzujących ludnoś mieszkania i budynki oraz gospodarstwa roln podstawie można było planować na najbliższe la wój gospodarki narodowej i najbardziej właściw potrzeby naszego społeczeństwa.

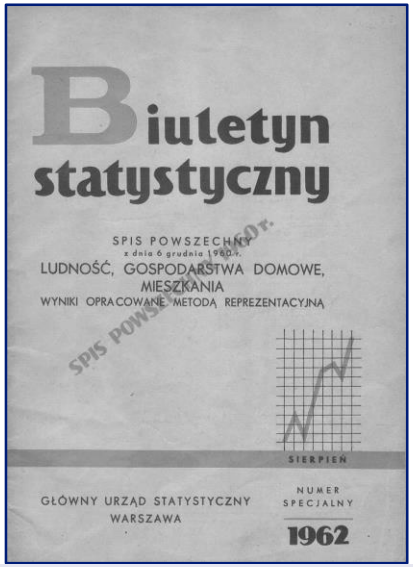

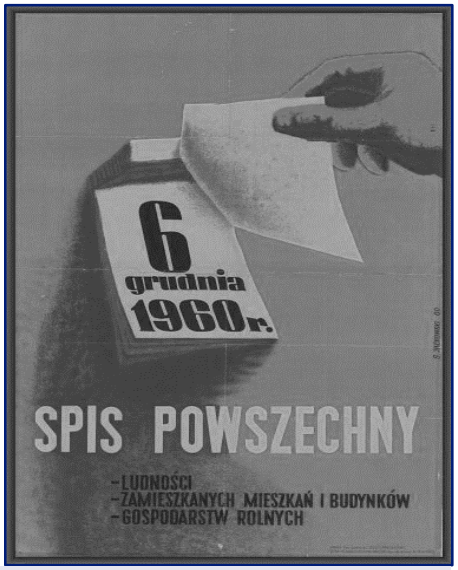

Czwarty z kolei spis powszechny w Polsce przeprowadzono w grudniu 1960 r. według stanu o północy z dnia 5 na 6 grudnia, konieczność jego realizacji związana była z:

- dezaktualizacją wyników poprzedniego spisu ze względu m.in. na tempo przemian społeczno-gospodarczych,
- regularne przeprowadzanie spisów umożliwia porównywalność badanych zjawisk,
- wynikała z przyjętych ustaleń międzynarodowych.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 1970

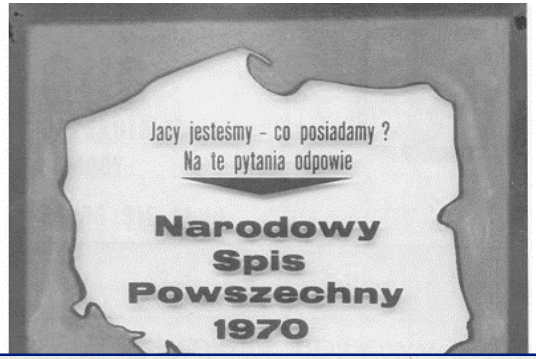

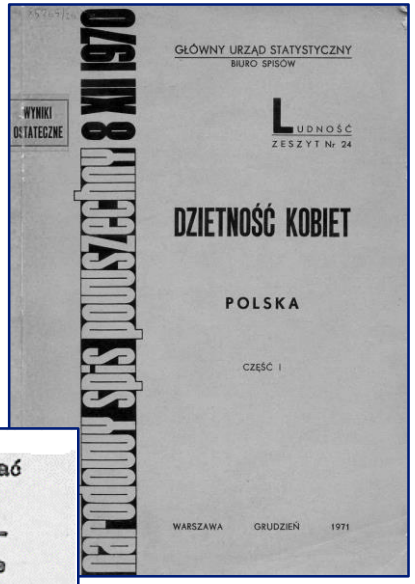

25/ Czy dyrektor to jest zawód ?
Odp.: Tak. W spisie za zawód uważamy również rodzaj wykonywanej czynności. Zwraca się jednak uwagę, że zgodnie z przepisami instrukcji, samo słowo "dyrektor" może być niewystarczające, gdyż powinny być określenia typu "dyrektor naczelny", "dyrektor techniczny".

41/ Czy księdza baptystę pracującego na poczcie uznać za pracownika umysłowego ?
Odp.: Tak. Natomiast przy opisie pracy duszpasterskiej księdza baptysty należy w grupie społecznej wpisać "duchowny".

Równolegle ze spisem ludności i gospodarstw rolnych sporządzono dokumentację zagospodarowania komunalnego, transportowego, itp. wszystkich jednostek według podziału administracyjnego kraju.
Każda miejscowość, każde miasto i każdy powiat otrzymały swoje fotografie dot. stanu zagospodarowania ich obszaru. Tego wyczynu już nigdy potem nie powtórzono.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

1978

Narodowy Spis Powszechny
W celu popularyzacji spisu zastosowano sprawdzony wcześniej wzór ulotki – list do mieszkańców.
Po raz pierwszy zamieszczono: nazwisko i numer legitymacji rachmistrza oraz dzień i godzinę, kiedy pojawi się rachmistrz.

1988

Narodowy Spis Powszechny
W ramach prac przygotowawczych przeprowadzono spis próbny i kontrolny.

2002

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań
Przeprowadzono razem z Powszechnym Spisem Rolnym.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 1978

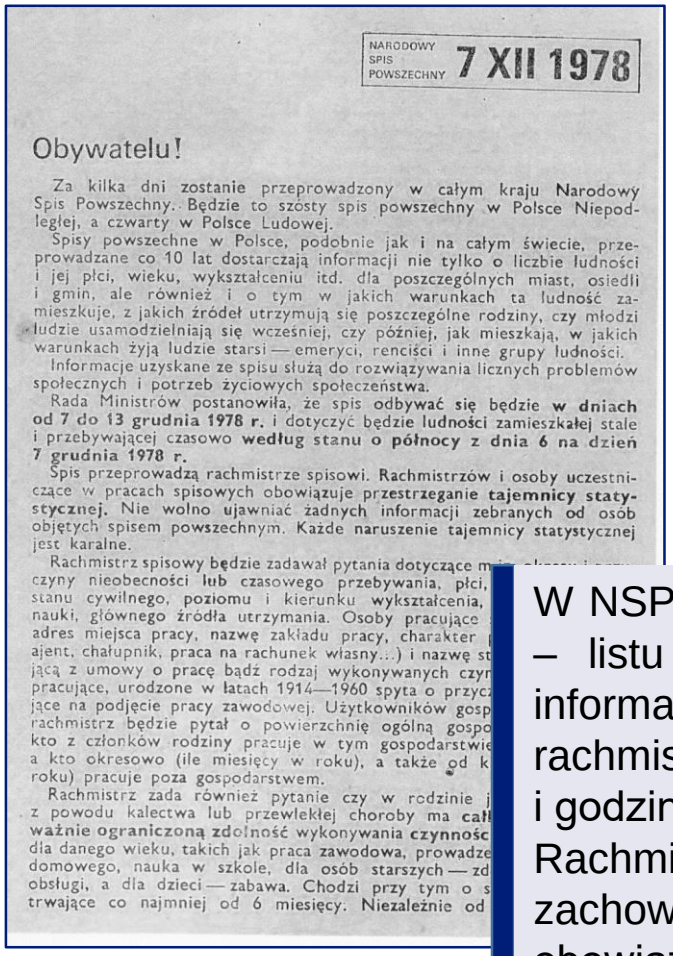

NARODOWY SPIS POWSZECHNY 7 XII 1978

Obywatelu!

Za kilka dni zostanie przeprowadzony w całym kraju Narodowy Spis Powszechny. Będzie to szósty spis powszechny w Polsce Niepodległej, a czwarty w Polsce Ludowej.

Spisy powszechne w Polsce, podobnie jak i na całym świecie, przeprowadzane co 10 lat dostarczają informacji nie tylko o liczbie ludności i jej płci, wieku, wykształceniu itd. dla poszczególnych miast, osiedli i gmin, ale również i o tym w jakich warunkach ta ludność zamieszkuje, z jakich źródeł utrzymują się poszczególne rodziny, czy młodzi ludzie usamodzielniają się wcześniej, czy później, jak mieszkają, w jakich warunkach żyją ludzie starsi — emeryci, renciści i inne grupy ludności.

Informacje uzyskane ze spisu służą do rozwiązywania licznych problemów społecznych i potrzeb życiowych społeczeństwa.

Rada Ministrów postanowiła, że spis odbywać się będzie **w dniach od 7 do 13 grudnia 1978 r.** i dotyczyć będzie **ludności zamieszkałej** stale i przebywającej czasowo **według stanu o północy z dnia 6 na dzień 7 grudnia 1978 r.**

Spis przeprowadzą rachmistrze spisowi. Rachmistrzów i osoby uczestniczące w pracach spisowych obowiązuje **przestrzeganie tajemnicy statystycznej.** Nie wolno ujawniać żadnych informacji zebranych od osób objętych spisem powszechnym. Każde naruszenie tajemnicy statystycznej jest karalne.

Rachmistrz spisowy będzie zadawał pytania dotyczące m
czyny nieobecności lub czasowego przebywania, płci,
stanu cywilnego, poziomu i kierunku wykształcenia,
nauki, głównego źródła utrzymania. Osoby pracujące
adres miejsca pracy, nazwę zakładu pracy, charakter
ajent, chałupnik, praca na rachunek własny...) i nazwę st
jącą z umowy o pracę bądź rodzaj wykonywanych czyn
pracujące, urodzone w latach 1914—1960 spyta o przycz
jące na podjęcie pracy zawodowej. Użytkowników gosp
rachmistrz będzie pytał o powierzchnię ogólną gospo
kto z członków rodziny pracuje w tym gospodarstwie
a kto okresowo (ile miesięcy w roku), a także od k
roku) pracuje poza gospodarstwem.

Rachmistrz zada również pytanie czy w rodzinie j
z powodu kalectwa lub przewlekłej choroby ma całk
ważnie ograniczoną zdolność wykonywania **czynnośc**
dla danego wieku, takich jak praca zawodowa, prowadze
domowego, nauka w szkole, dla osób starszych — zd
obsługi, a dla dzieci — zabawa. Chodzi przy tym o s
trwające co najmniej od 6 miesięcy. Niezależnie od

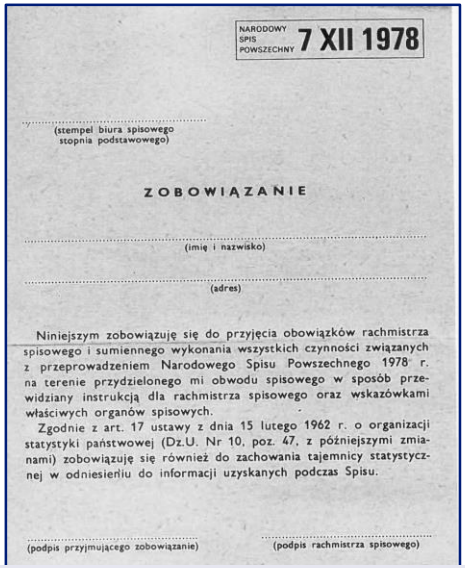

NARODOWY SPIS POWSZECHNY 7 XII 1978

(stempel biura spisowego stopnia podstawowego)

ZOBOWIĄZANIE

(imię i nazwisko)

(adres)

Niniejszym zobowiązuję się do przyjęcia obowiązków rachmistrza spisowego i sumiennego wykonania wszystkich czynności związanych z przeprowadzeniem Narodowego Spisu Powszechnego 1978 r. na terenie przydzielonego mi obwodu spisowego w sposób przewidziany instrukcją dla rachmistrza spisowego oraz wskazówkami właściwych organów spisowych.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 15 lutego 1962 r. o organizacji statystyki państwowej (Dz.U. Nr 10, poz. 47, z późniejszymi zmianami) zobowiązuję się również do zachowania tajemnicy statystycznej w odniesieniu do informacji uzyskanych podczas Spisu.

(podpis przyjmującego zobowiązanie) (podpis rachmistrza spisowego)

W NSP 1978 zastosowano sprawdzony wcześniej wzór ulotki – listu do mieszkańców. Po raz pierwszy zamieszczono informacje przeznaczone dla ludności, podające nazwisko rachmistrza i numer jego legitymacji. Określono również dzień i godzinę, kiedy pojawi się rachmistrz.

Rachmistrzowie składali także zobowiązanie dotyczące zachowania tajemnicy statystycznej i sumiennej realizacji obowiązków spisowych.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 1988

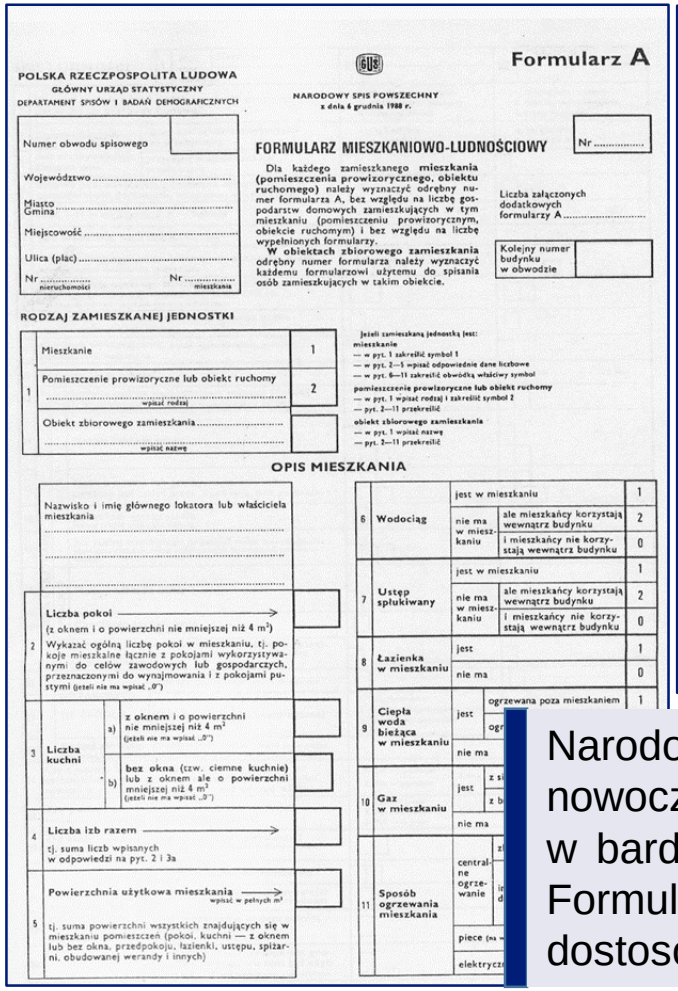

POLSKA RZECZPOSPOLITA LUDOWA
GŁÓWNY URZĄD STATYSTYCZNY
DEPARTAMENT SPISÓW I BADAŃ DEMOGRAFICZNYCH

NARODOWY SPIS POWSZECHNY z dnia 6 grudnia 1988 r.

Formularz A

Numer obwodu spisowego

Województwo .....
Miasto / Gmina .....
Miejscowość .....
Ulica (plac) .....
Nr ..... (nieruchomości) Nr ..... (mieszkania)

FORMULARZ MIESZKANIOWO-LUDNOŚCIOWY

Nr .....

Dla każdego zamieszkanego mieszkania (pomieszczenia prowizorycznego, obiektu ruchomego) należy wyznaczyć odrębny numer formularza A, bez względu na liczbę gospodarstw domowych zamieszkujących w tym mieszkaniu (pomieszczeniu prowizorycznym, obiekcie ruchomym) i bez względu na liczbę wypełnionych formularzy.
W obiektach zbiorowego zamieszkania odrębny numer formularza należy wyznaczyć każdemu formularzowi użytemu do spisania osób zamieszkujących w takim obiekcie.

Liczba załączonych dodatkowych formularzy A .....

Kolejny numer budynku w obwodzie

RODZAJ ZAMIESZKANEJ JEDNOSTKI

1	Mieszkanie	1
	Pomieszczenie prowizoryczne lub obiekt ruchomy ..... (wpisać rodzaj)	2
	Obiekt zbiorowego zamieszkania .... (wpisać nazwę)	

Jeżeli zamieszkaną jednostką jest:
mieszkanie
— w pyt. 1 zakreślić symbol 1
— w pyt. 2—5 wpisać odpowiednie dane liczbowe
— w pyt. 6—11 zakreślić obwódką właściwy symbol
pomieszczenie prowizoryczne lub obiekt ruchomy
— w pyt. 1 wpisać rodzaj i zakreślić symbol 2
— pyt. 2—11 przekreślić
obiekt zbiorowego zamieszkania
— w pyt. 1 wpisać nazwę
— pyt. 2—11 przekreślić

OPIS MIESZKANIA

Nazwisko i imię głównego lokatora lub właściciela mieszkania .....

2	Liczba pokoi → (z oknem i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m²) Wykazać ogólną liczbę pokoi w mieszkaniu, tj. pokoje mieszkalne łącznie z pokojami wykorzystywanymi do celów zawodowych lub gospodarczych, przeznaczonymi do wynajmowania i z pokojami pustymi (jeżeli nie ma wpisać „0")	
3	Liczba kuchni — a) z oknem i o powierzchni nie mniejszej niż 4 m² (jeżeli nie ma wpisać „0")	
	Liczba kuchni — b) bez okna (tzw. ciemne kuchnie) lub z oknem ale o powierzchni mniejszej niż 4 m² (jeżeli nie ma wpisać „0")	
4	Liczba izb razem → tj. suma liczb wpisanych w odpowiedzi na pyt. 2 i 3a	
5	Powierzchnia użytkowa mieszkania → (wpisać w pełnych m²) tj. suma powierzchni wszystkich znajdujących się w mieszkaniu pomieszczeń (pokoi, kuchni — z oknem lub bez okna, przedpokoju, łazienki, ustępu, spiżarni, obudowanej werandy i innych)	

6	Wodociąg	jest w mieszkaniu	1
		nie ma w mieszkaniu — ale mieszkańcy korzystają wewnątrz budynku	2
		nie ma w mieszkaniu — i mieszkańcy nie korzystają wewnątrz budynku	0
7	Ustęp spłukiwany	jest w mieszkaniu	1
		nie ma w mieszkaniu — ale mieszkańcy korzystają wewnątrz budynku	2
		nie ma w mieszkaniu — i mieszkańcy nie korzystają wewnątrz budynku	0
8	Łazienka w mieszkaniu	jest	1
		nie ma	0
9	Ciepła woda bieżąca w mieszkaniu	jest — ogrzewana poza mieszkaniem	1
		jest — ogr	
		nie ma	
10	Gaz w mieszkaniu	jest — z si	
		jest — z b	
		nie ma	
11	Sposób ogrzewania mieszkania	centralne ogrzewanie	
		piece (na	
		elektrycz	

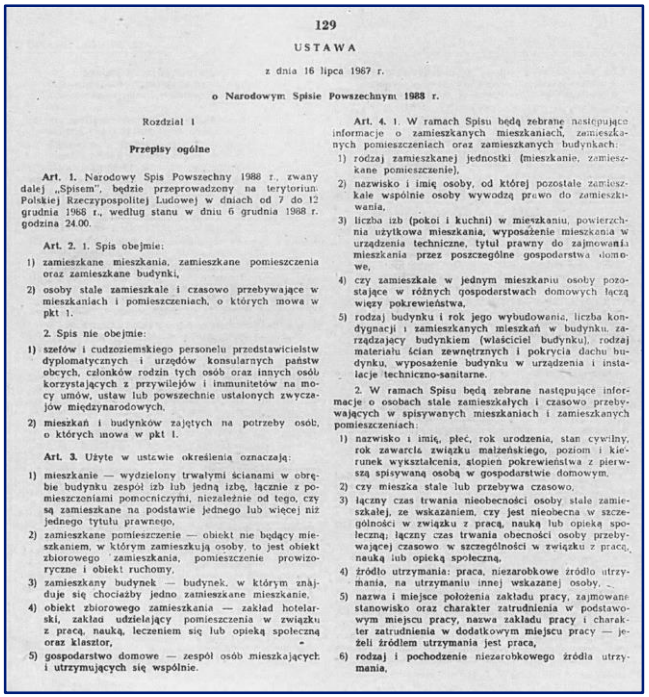

129

USTAWA

z dnia 16 lipca 1987 r.

o Narodowym Spisie Powszechnym 1988 r.

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Narodowy Spis Powszechny 1988 r., zwany dalej „Spisem", będzie przeprowadzony na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej w dniach od 7 do 12 grudnia 1988 r., według stanu w dniu 6 grudnia 1988 r. godzina 24.00.

Art. 2. 1. Spis obejmie:
1) zamieszkane mieszkania, zamieszkane pomieszczenia oraz zamieszkane budynki,
2) osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach i pomieszczeniach, o których mowa w pkt 1.

2. Spis nie obejmie:
1) szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków rodzin tych osób oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych,
2) mieszkań i budynków zajętych na potrzeby osób, o których mowa w pkt 1.

Art. 3. Użyte w ustawie określenia oznaczają:
1) mieszkanie — wydzielony trwałymi ścianami w obrębie budynku zespół izb lub jedną izbę, łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, niezależnie od tego, czy są zamieszkane na podstawie jednego lub więcej niż jednego tytułu prawnego,
2) zamieszkane pomieszczenie — obiekt nie będący mieszkaniem, w którym zamieszkują osoby, to jest obiekt zbiorowego zamieszkania, pomieszczenie prowizoryczne i obiekt ruchomy,
3) zamieszkany budynek — budynek, w którym znajduje się chociażby jedno zamieszkane mieszkanie,
4) obiekt zbiorowego zamieszkania — zakład hotelarski, zakład udzielający pomieszczenia w związku z pracą, nauką, leczeniem się lub opieką społeczną oraz klasztor,
5) gospodarstwo domowe — zespół osób mieszkających i utrzymujących się wspólnie.

Art. 4. 1. W ramach Spisu będą zebrane następujące informacje o zamieszkanych mieszkaniach, zamieszkanych pomieszczeniach oraz zamieszkanych budynkach:
1) rodzaj zamieszkanej jednostki (mieszkanie, zamieszkane pomieszczenie),
2) nazwisko i imię osoby, od której pozostałe zamieszkałe wspólnie osoby wywodzą prawo do zamieszkiwania,
3) liczba izb (pokoi i kuchni) w mieszkaniu, powierzchnia użytkowa mieszkania, wyposażenie mieszkania w urządzenia techniczne, tytuł prawny do zajmowania mieszkania przez poszczególne gospodarstwa domowe,
4) czy zamieszkałe w jednym mieszkaniu osoby pozostające w różnych gospodarstwach domowych łączą więzy pokrewieństwa,
5) rodzaj budynku i rok jego wybudowania, liczba kondygnacji i zamieszkanych mieszkań w budynku, zarządzający budynkiem (właściciel budynku), rodzaj materiału ścian zewnętrznych i pokrycia dachu budynku, wyposażenie budynku w urządzenia i instalacje techniczno-sanitarne.

2. W ramach Spisu będą zebrane następujące informacje o osobach stale zamieszkałych i czasowo przebywających w spisywanych mieszkaniach i zamieszkanych pomieszczeniach:
1) nazwisko i imię, płeć, rok urodzenia, stan cywilny, rok zawarcia związku małżeńskiego, poziom i kierunek wykształcenia, stopień pokrewieństwa z pierwszą spisywaną osobą w gospodarstwie domowym,
2) czy mieszka stale lub przebywa czasowo,
3) łączny czas trwania nieobecności osoby stale zamieszkałej, ze wskazaniem, czy jest nieobecna w szczególności w związku z pracą, nauką lub opieką społeczną; łączny czas trwania obecności osoby przebywającej czasowo w szczególności w związku z pracą, nauką lub opieką społeczną,
4) źródło utrzymania: praca, niezarobkowe źródło utrzymania, na utrzymaniu innej wskazanej osoby,
5) nazwa i miejsce położenia zakładu pracy, zajmowane stanowisko oraz charakter zatrudnienia w podstawowym miejscu pracy, nazwa zakładu pracy i charakter zatrudnienia w dodatkowym miejscu pracy — jeżeli źródłem utrzymania jest praca,
6) rodzaj i pochodzenie niezarobkowego źródła utrzymania,

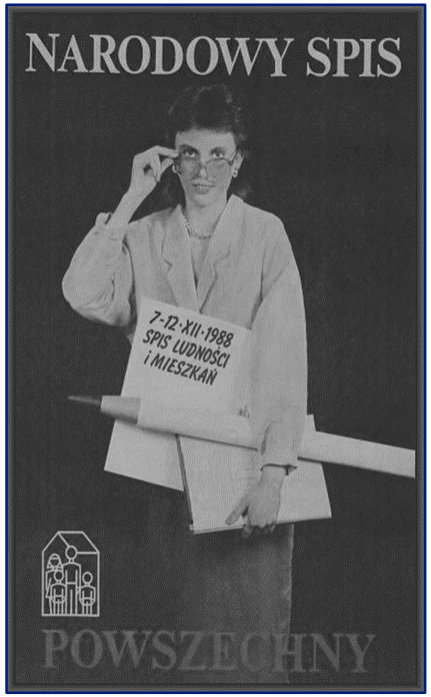

Narodowy Spis Powszechny 1988 r. był badaniem nowoczesnym, o dużym zakresie informacji, ale realizowanym w bardzo trudnych warunkach i z ograniczonymi nakładami. Formularz mieszkaniowo-ludnościowy miał format i kształt dostosowany do ówczesnych możliwości informatycznych.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002

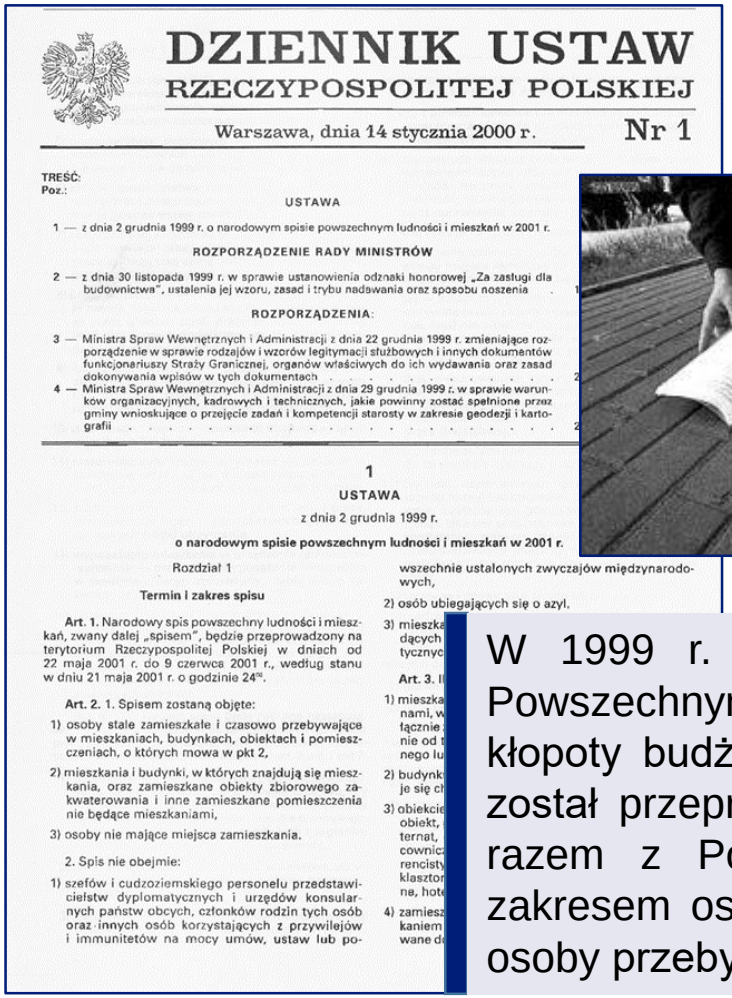

DZIENNIK USTAW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 14 stycznia 2000 r. Nr 1

TREŚĆ:
Poz.:

USTAWA

1 — z dnia 2 grudnia 1999 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2001 r.

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW

2 — z dnia 30 listopada 1999 r. w sprawie ustanowienia odznaki honorowej „Za zasługi dla budownictwa", ustalenia jej wzoru, zasad i trybu nadawania oraz sposobu noszenia

ROZPORZĄDZENIA:

3 — Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 22 grudnia 1999 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie rodzajów i wzorów legitymacji służbowych i innych dokumentów funkcjonariuszy Straży Granicznej, organów właściwych do ich wydawania oraz zasad dokonywania wpisów w tych dokumentach

4 — Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 29 grudnia 1999 r. w sprawie warunków organizacyjnych, kadrowych i technicznych, jakie powinny zostać spełnione przez gminy wnioskujące o przejęcie zadań i kompetencji starosty w zakresie geodezji i kartografii

1

USTAWA

z dnia 2 grudnia 1999 r.

o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań w 2001 r.

Rozdział 1

Termin i zakres spisu

Art. 1. Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań, zwany dalej „spisem", będzie przeprowadzony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w dniach od 22 maja 2001 r. do 9 czerwca 2001 r., według stanu w dniu 21 maja 2001 r. o godzinie 24[00].

Art. 2. 1. Spisem zostaną objęte:

1) osoby stale zamieszkałe i czasowo przebywające w mieszkaniach, budynkach, obiektach i pomieszczeniach, o których mowa w pkt 2,

2) mieszkania i budynki, w których znajdują się mieszkania, oraz zamieszkane obiekty zbiorowego zakwaterowania i inne zamieszkane pomieszczenia nie będące mieszkaniami,

3) osoby nie mające miejsca zamieszkania.

2. Spis nie obejmie:

1) szefów i cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków rodzin tych osób oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy umów, ustaw lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych,

2) osób ubiegających się o azyl,

NARODOWY SPIS POWSZECHNY LUDNOŚCI I MIESZKAŃ
NSP POWSZECHNY SPIS ROLNY
2002
21 maja – 8 czerwca

2002 GUS NARODOWY SPIS POWSZECHNY

Szanowni Państwo!

W dniach od 21 maja do 8 czerwca 2002 r. na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przeprowadzone zostaną **Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań** oraz **Powszechny Spis Rolny**.

Uczestnictwo w spisach powszechnych w roli rachmistrzów spisowych może być dla wielu z Państwa nowym doświadczeniem i interesującym sprawdzianem własnych możliwości, będącym jednocześnie źródłem dodatkowych dochodów.

Kandydat na rachmistrza spisowego powinien być osobą: pełnoletnią, posiadającą wykształcenie średnie, odpowiedzialną, godną zaufania i łatwo nawiązującą kontakty. Przed powołaniem na rachmistrza spisowego kandydaci muszą ukończyć szkolenie przygotowawcze z pozytywnym wynikiem.

Rachmistrze spisowi będą przeprowadzali spisy w przydzielonych im obwodach. W miastach obwód liczy ok. 65 mieszkań, natomiast na terenach wiejskich – 57 mieszkań i ok. 40 gospodarstw i działek rolnych. Wynagrodzenie brutto rachmistrza będzie zróżnicowane w zależności od terenu, na którym będzie przeprowadzał spis:

- na terenach miejskich ok. 1000 zł,
- na terenach wiejskich ok. 1500 zł.

Zgłoszenia kandydatów na rachmistrzów spisowych przyjmuje od 1 do 29 marca 2002 r. **Biuro Spisowe** działające pod adresem podanym obok.

Zachęcamy wszystkich Państwa, zostańcie rachmistrzami!

Gminne Biuro Spisowe
w .....
ul. .....
nr domu ..... nr lokalu .....

W 1999 r. Sejm RP przyjął ustawę O Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2001 r. Jednak ze względu na kłopoty budżetowe spis zrealizowano o rok później. NSP 2002 został przeprowadzany w dniach 21 maja – 8 czerwca 2002 r. razem z Powszechnym Spisem Rolnym. Obejmował swym zakresem osoby stale zamieszkałe na obszarze Polski, a także osoby przebywające czasowo w Polsce.

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

2011

Narodowy Spis Powszechny
Elektroniczna formuła bez użycia formularzy papierowych.
Poprzedzony spisem próbnym.

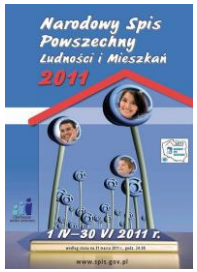

2021

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań

Historia spisów powszechnych w Polsce w XX i XXI wieku

Narodowy Spis Powszechny 2011

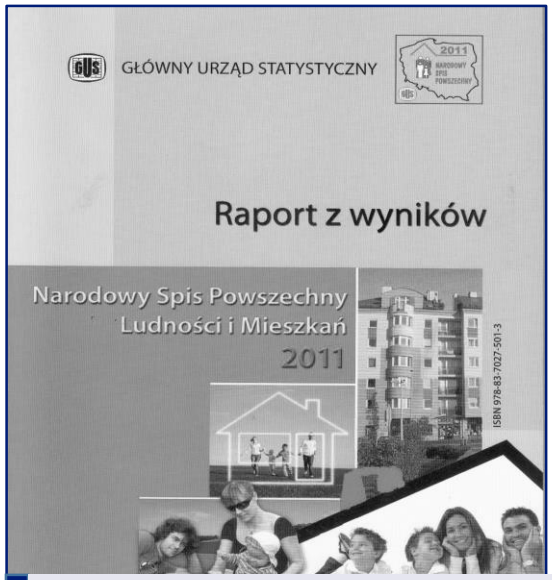

NSP 2011 był spisem wyjątkowym, zarówno ze względu na zastosowaną metodykę zbierania danych, jak i fakt, że był to pierwszy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań realizowany od czasu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej.

NSP 2011 został przeprowadzony metodą mieszaną, tj. dane uzyskano z systemów informacyjnych administracji publicznej, samospisu internetowego, wywiadów telefonicznych wspomaganych aplikacją komputerową, prowadzonych przez ankietera statystycznego, wywiadów prowadzonych przez rachmistrza spisowego, rejestrowanych przez niego na przenośnym urządzeniu elektronicznym.

GUS | Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021

#liczysiękażdy

Więcej informacji: **spis.gov.pl**

Zbigniew Pietrzak
Rzecznik Prasowy Urzędu Statystycznego w Gdańsku